

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

Με αφορμή την κύρωση σύμβασης για έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων

Αθήνα, 19 Σεπτεμβρίου 2019

Καλούμε τα μέλη της Βουλής των Ελλήνων να καταψηφίσουν την κύρωση των συμβάσεων παραχώρησης δικαιώματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στις θαλάσσιες περιοχές «Δυτικά Κρήτης» «Νοτιοδυτικά Κρήτης», «Οικόπεδο 10 – Κυπαρισσιακός», «Ιόνιο», που κατατέθηκαν χθες στη Βουλή, καθώς εγκλωβίζουν τη χώρα σε ένα εξαιρετικά ρυπογόνο και επικίνδυνο για τον άνθρωπο και το περιβάλλον μοντέλο ανάπτυξης.

Η εξόρυξη ορυκτών καυσίμων οδηγεί κατά κανόνα σε οικονομικό μαρασμό τις τοπικές οικονομίες. Σε αντίθεση με κάποιες αδιευκρίνιστες εκτιμήσεις που επικαλούνται με ευκολία οι αιτιολογικές εκθέσεις και οι στρατηγικές εκτιμήσεις περιβαλλοντικών εκτιμήσεων που έχουν προηγηθεί για τα εν λόγω οικόπεδα, 1) η εκμετάλλευση υδρογονανθράκων στην πραγματικότητα μονοπωλεί την οικονομική ζωή των περιοχών αυτών, 2) δημιουργεί σχέση εξάρτησης από τις δραστηριότητες που πλαισιώνουν την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων, 3) συγκρούεται με υφιστάμενες δραστηριότητες (όπως ο τουρισμός) και 4) υπονομεύει κάθε προοπτική για ζωντανές, καινοτόμες, ευπροσάρμοστες, ανθεκτικές και υγιείς τοπικές οικονομίες. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε πολλές περιοχές στις οποίες έχουν παραχωρηθεί οικόπεδα για εκμετάλλευση υδρογονανθράκων έχουν ήδη εκδηλωθεί έντονες και απόλυτα δικαιολογημένες τοπικές αντιδράσεις.

Ειδικότερα, οι συμβάσεις που υποβάλλονται στην κρίση της Βουλής των Ελλήνων,

- **Δεν προβλέπουν τη στοιχειώδη υποχρέωση υποβολής της φάσης των σεισμικών ερευνών σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων.** Είναι προφανές πως στόχος είναι η έρευνα και εκμετάλλευση με το μικρότερο κόστος για τις εταιρείες εξόρυξης, ακόμα και μέσα σε προστατευόμενες περιοχές. Συγκεκριμένα, οι ηχοβολιστικές διασκοπήσεις του πυθμένα, γνωστές και ως «σεισμική έρευνα», εξαιρούνται ρητά από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η εξαίρεση αυτή αποτελεί απαράδεκτα ευνοιοκρατική ρύθμιση υπέρ της πετρελαϊκής βιομηχανίας, ειδικά καθώς οι πραγματικές επιπτώσεις σε θαλάσσια είδη είναι αναμφισβήτητα σοβαρές.
- **Η Ελλάδα έχει επιλέξει να μην κυρώσει βασικές διεθνείς συμβάσεις που διέπουν την έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων σε θαλάσσιες περιοχές,** όπως το πρωτόκολλο της Σύμβασης της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση που προκαλείται από την εξερεύνηση της υφαλοκρηπίδας και την εκμετάλλευση του θαλάσσιου βυθού (γνωστό και ως Offshore Protocol), το Πρωτόκολλο του 1996 (Πρωτόκολλο του Λονδίνου) της Διεθνούς Σύμβασης του 1972 «περί προλήψεως ρυπάνσεως της θαλάσσης εξ απορρίψεως καταλοίπων και άλλων υλών», και την ACCOBAMS. Συνεπώς, κάθε διαβεβαίωση για τήρηση των όρων των παραπάνω διεθνών συμφωνιών στερούνται πολιτικού και νομικού ερείσματος και θα έπρεπε τουλάχιστον να συνοδεύονται και από μία δέσμευση για την έγκαιρη κύρωσή τους.
- **Χαρακτηρίζονται από σοβαρό έλλειμμα περιβαλλοντικής ασφάλειας.** Όπως προκύπτει από τα δεδομένα που δημοσιοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάθε χρόνο στο πλαίσιο εφαρμογής της οδηγίας 2013/30/Εκ για την ασφάλεια στις υπεράκτιες εξορύξεις, προκύπτει ότι μόνο μέσα στο 2016 (πιο πρόσφατο έτος αναφοράς) συνέβησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο 27 περιστατικά, εκ των οποίων ένα σοβαρό ατύχημα, στις Κάτω Χώρες 13 περιστατικά, συμπεριλαμβανόμενου ενός σοβαρού ατυχήματος, και στη Δανία 2 περιστατικά προς αναφορά. Με δεδομένες τις σοβαρότατες ελλείψεις σε προσωπικό και τεχνικά και νομικά μέσα

των αρμόδιων για περιβαλλοντικούς ελέγχους υπηρεσιών, η ανάπτυξη τέτοιων δραστηριοτήτων στις εξαιρετικής περιβαλλοντικής σημασίας θάλασσες της Κρήτης και του Ιονίου, απειλεί σοβαρά την καλή οικολογική κατάστασή τους, ιδιαίτερα καθώς είναι βέβαιο πως ούτε στις εγκαταστάσεις που θα αναπτυχθούν σε αυτές τις περιοχές πρόκειται να διενεργούνται τακτικοί έλεγχοι περιβαλλοντικής ασφάλειας.

- Δεν παρουσιάζουν οικονομικά οφέλη για τη χώρα. Εκτός από την πρωτοφανή και σαρωτική διακινδύνευση σημαντικών φυσικών περιοχών και πολύτιμων πόρων που αποτελούν περιουσία με διαγενεακή αξία, τα οικονομικά όλων των μέχρι σήμερα υπογεγραμμένων συμβάσεων δίνουν μια εικόνα αμφίβολων και αμελητέων εσόδων για τον κρατικό προϋπολογισμό, τα οποία εξαρτώνται από το εισόδημα και τα κέρδη του μισθωτή.

Έλλειμμα που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι ότι καμία από τις συμβάσεις που έχουν κυρωθεί ή πρόκειται να κυρωθούν δεν δίνει εικόνα των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων που θίγονται σοβαρά από την εξόρυξη υδρογονανθράκων. Μέχρι σήμερα, μόνη εμπειριστατωμένη οικονομοτεχνική ανάλυση για το περιβαλλοντικό κόστος των προγραμμάτων εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων είναι η μελέτη «Economic impacts of the exploitation of hydrocarbons in Greece» που πραγματοποιήθηκε από τον οργανισμό οικονομικών αναλύσεων Eftec – Economics for the Environment (Ιανουάριος 2019).

Η οικονομοτεχνική μελέτη τονίζει πως ενώ οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν οδηγήσει σε μείωση των κινδύνων ατυχήματος από εξορύξεις υδρογονανθράκων στις θάλασσες της Ευρώπης, εντούτοις κανένας δεν μπορεί να αγνοεί ότι η εξορυκτική δραστηριότητα ενέχει πολύ πραγματικούς κινδύνους, οι οποίοι μπορούν να συνοψιστούν ως εξής: α) απευθείας κίνδυνοι από τη λειτουργία και τα ατυχήματα, β) κλιματικοί κίνδυνοι και ασυμβατότητα με τη Συμφωνία του Παρισιού, γ) δημιουργία επενδύσεων σε περιουσιακά στοιχεία που σύντομα θα είναι οικονομικά μη αξιοποιήσιμα (stranded assets) και θα έχουν αρνητική απόδοση, καθώς θα τεθούν σε αχρηστία λόγω αλλαγής των συνθηκών και του θεσμικού πλαισίου, δεδομένης της διεθνούς προτεραιότητας για απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, και δ) κόστος ευκαιρίας, δηλαδή τις ολοένα αυξανόμενες δυνατότητες καλύτερων αποδόσεων μέσα από πιο έξυπνες και αποδοτικές επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ενεργειακή αποδοτικότητα.

Η έκθεση επίσης αποδεικνύει ότι περιστατικά ρύπανσης από δραστηριότητες εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων μπορούν να συμβούν σε διάφορες φάσεις, συμπεριλαμβανόμενης της ίδιας της εξορυκτικής διαδικασίας και της μεταφοράς των υδρογονανθράκων με δεξαμενόπλοια.

Επισημαίνοντας ότι τέτοιου είδους ατυχήματα δεν αποτελούν υπόθεση στο μακρινό μέλλον, αλλά πραγματικό κίνδυνο, ιδιαίτερα σε προγράμματα εκμετάλλευσης που καλύπτουν τόσο μεγάλες περιοχές με έντονη μορφολογία βυθών, όπως το πρόγραμμα στα νότια και νοτιοδυτικά της Κρήτης, η μελέτη αξιολογεί τέσσερα διαφορετικά σενάρια, υπολογίζοντας ένα υποσύνολο των συνολικών επιπτώσεων που μπορεί να έχει η εξόρυξη υδρογονανθράκων για την οικονομία και το περιβάλλον και πιο συγκεκριμένα: α) το κόστος καθαρισμού πετρελαιοκηλίδων β) την οικονομική επίπτωση στον τουρισμό, γ) την οικονομική επίπτωση στην αλιεία και δ) τις επιπτώσεις από τις σχετιζόμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Πρέπει να επισημανθεί ότι αν και το πεδίο εφαρμογής της αξιολόγησης εστιάζει σε βασικές οικονομικές επιπτώσεις, η μη ενσωμάτωση επιπρόσθετων οικονομικών (π.χ. η επίπτωση στην αγορά ακινήτων, η απώλεια μελλοντικών τουριστικών επενδύσεων, το οικονομικό κόστος της ζημιάς στην τουριστική φήμη της χώρας) και περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ζημιά στις οικοσυστημικές υπηρεσίες), σημαίνει ότι η εκτίμηση των αρνητικών επιπτώσεων της εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων είναι εξαιρετικά συντηρητική.

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, η οικονομοτεχνική ανάλυση υπολογίζει το σωρευτικό κόστος σε βάθος 25ετίας¹, ανά περιοχή (παρούσα αξία), το οποίο φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Περιφέρεια	Σενάριο 1-3 (σχετικά μικρά περιστατικά ρύπανσης)	Σενάριο 4 (μεγάλο περιστατικό)
Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	€ 5 εκατ. - €8 εκατ.	€ 190 εκατ.
Κρήτη	€ 218 εκατ.- €304 εκατ.	€ 2.161 εκατ.
Ήπειρος	€ 52 εκατ.- €81 εκατ.	€ 218 εκατ.
Ιόνια νησιά	€ 513 εκατ.- €735 εκατ.	€ 1.784 εκατ.
Πελοπόννησος	€48 εκατ.- €75 εκατ.	€283 εκατ.
Δυτική Ελλάδα	€36 εκατ.- €57 εκατ.	€161 εκατ.
Κεντρική Μακεδονία	€11 εκατ.- €16 εκατ.	€1.147 εκατ.
ΣΥΝΟΛΟ	€883 εκατ.– €1.275 εκατ.	€5.943 εκατ.

Τα ορυκτά καύσιμα αποτελούν την κύρια αιτία πρόκλησης της κλιματικής κρίσης που εξελίσσεται και επηρεάζει σχεδόν κάθε γωνιά του πλανήτη. Ο περιορισμός της αύξησης της θερμοκρασίας στον 1,5°C, όπως αναφέρεται στη Συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα, απαιτεί μία άνευ προηγουμένου παγκόσμια προσπάθεια και αποτελεί ύψιστη ευθύνη απέναντι στις επόμενες γενιές. **Η κύρωση των συμβάσεων μίσθωσης τοποθετεί το ελληνικό κοινοβούλιο στη λάθος μεριά της ιστορίας. Σας καλούμε ως εκ τούτου να τις καταψηφίσετε.**

Με εκτίμηση,

Νίκος Χαραλαμπίδης
Γενικός Διευθυντής
Ελληνικό Γραφείο Greenpeace

Δημήτρης Καραβέλλας
Γενικός Διευθυντής
WWF Ελλάς

¹ Η εκτίμηση ακολουθεί τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς την ανάλυση κόστους-οφέλους επενδύσεων και οι επιπτώσεις που συμβαίνουν σε μελλοντικό χρονικό διάστημα εκφράζονται σε όρους παρούσας αξίας, με βάση ένα επιτόκιο προεξόφλησης του 4%.